

Asia: VN/5283/2020

Hallituksen esitys ulkomaalaislain 5 luvun muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

4.1.2 Työnantajan roolin kasvattaminen

Uudenmaan TE-toimisto pitää kannatettavana työnantajien laajempaa selvitysvelvollisuutta ja erilaisten tietovarantojen laajempaa hyödyntämistä. Tämän voidaan arvioida keventävän työntekijöiden oleskelulupahakemusten käsittelyprosessia ja näkyvän työnantajille sujuvampana käsittelynä.

4.1.3 Tarkempi sääntely

Uudenmaan TE-toimisto kannattaa sertifiointi-järjestelmän luomista luotettaville työnantajille ja tarjoten sujuvan käsittelyprosessin. Sertifiointijärjestelmän luominen myös osaltaan kannustaisi yrityksiä toimimaan lakien ja normien mukaan, mikä parantaisi työntekijöiden asemaa pitkällä aikavälillä.

4.1.4 Työnantajan sertifiointi

Uudenmaan TE-toimisto kannattaa sertifioidujen työnantajien järjestelmää. Uudenmaan TE-toimisto kiinnittää huomiota sertifiointijärjestelmän edellytyksiin siltä osin, että TE-toimistolla ei ole tällä hetkellä mahdollisuutta saada kaikista sertifiointin peruuttamisen edellytyksistä tietoa

automaattisesti käytettävistä olevista tietovarannoista. TE-toimisto ei saa tällä hetkellä tietoa esimerkiksi yrityksen saamista tuomioista. Jos TE-toimiston odotetaan huomioivan myös sertifioitujen työntekijien mahdollisia väärinkäytöksiä ja tekevän tältä osin yhteistyötä Migrin kanssa, tämä tulee ottaa jatkovalmistelussa huomioon, jotta yritysten luotettavuuden arviointi on mahdollista myös TE-toimistojen toimesta. Uudenmaan TE-toimisto kysyykin, onko tarkoituksena, että myös sertifioinnin myöntämisen edellytysten noudattamisen valvontavastuu kohdistuu vain Migrille? Toisin sanoen, onko tarkoituksena, että TE-toimisto huomioi sertifioitujen yritysten mahdolliset väärinkäytökset vain, jos TE-toimisto saa niistä sattumalta tiedon? Jos TE-toimistoilla on jonkinlaista vastuuta sertifioitujen yritysten valvonnasta, tämä tulee ottaa huomioon jatkovalmistelussa.

Uudenmaan TE-toimisto huomauttaa, että 76 §:n sertifioinnin edellytyksissä tulisi huomioida se, että siinä voidaan varmistua yrityksen kyvystä hoitaa työnantajavelvoitteet myös palkanmaksun osalta. Tällä hetkellä lakiluonnoksen edellytysten mukaan sertifiointi voidaan myöntää vain työnantajalle, jolle on myönnetty tietty määrä oleskelulupia, mutta siinä ei oteta huomioon jatkolupien määrää. Työntekijien palkanmaksuvelvoitteiden hoitamisen osalta Uudenmaan TE-toimisto katsoo, että voisi olla tarpeen vaatia, että osa näistä luvista on jatkolupia, jolloin on voitu varmistaa vakuutettujen ehtojen toteutuminen jatkolupavaiheessa. Uudenmaan TE-toimisto yhtyykin Pirkanmaan TE-toimiston lausuntoon tältä osin, että "sertifioinnin myöntämisen yhteydessä tulisi myös varmistua siitä, että työnantaja on maksanut työntekijöilleen työehtosopimuksen mukaista palkkaa sekä mahdollisia lisä- ja korvauksia."

4.1.5 Työntekijän ja yrittäjän oleskelulupahakemuksen käsittelyjärjestys

Uudenmaan TE-toimisto kannattaa ehdotusta, että niin sanottujen selvien kielteisten hakemusten osalta Maahanmuuttovirasto voisi tehdä päätöksen oleskeluluvan yleisten edellytysten täyttymättömyydestä jo ennen TE-toimiston tai ELY-keskuksen osapäätöstä. Tällä hetkellä Uudenmaan TE-toimisto on velvoitettu käsittelemään kaikki työntekijän oleskeluluvat normaalisti siitä huolimatta, että Maahanmuuttovirasto ei välttämättä voi tehdä niihin yleensäkin myönteistä oleskelulupapäätöstä. Uudenmaan TE-toimisto pitää kannatettavana sitä, että Maahanmuuttovirasto voisi tehdä päätöksen oleskeluluvan yleisten edellytysten täyttymättömyydestä jo ennen TE-toimiston osapäätöstä.

4.2.2 Yritys- ja työllisyysvaikutukset

Uudenmaan TE-toimisto kannattaa työnantajakohtaisista oleskeluluvista luopumista, koska se lisää työntekijän mahdollisuuksia vaihtaa työpaikkaa ja lisää siten työvoiman liikkuvuutta. Muutoksella on

myös mahdollisuus vähentää työperäisen maahanmuuton hyväksikäyttöä, koska työntekijä voi vaihtaa työpaikkaa helpommin.

4.2.3 Vaikutukset hakijoihin ja 71 a-b §

"Työnteon perusteella oleskelulupaa hakevalle esitetään laissa säädettävää velvollisuutta selvittää hakemuksessaan tietyt tiedot. Ilman tämän velvollisuuden täyttämistä oleskelulupaa ei voida myöntää. Muutos ei käytännössä ole suuri, koska hakija panee hakemuksen vireille tälläkin hetkellä ja toimittaa tiedot hakemukseen. Ainoastaan työntekijän oleskeluluvan kohdalla työnantaja toimittaa tiedot. Muutos olisi, että molemmat, sekä työntekijä että työnantaja, toimittavat tiedot, jotta tietoja voidaan myös verrata keskenään. Menettelyllä suojataan työntekijää."

Uudenmaan TE-toimisto huomauttaa, että tavoite tässä ehdotuksessa on hyvä, mutta muutos voisi mahdollisesti lisätä selvityspyyntöjen määrää, koska TE-toimisto joutuisi selvittämään eroja ilmoitetuissa työsuhteen ehdoissa.

4.2.5 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Uudenmaan TE-toimisto kannattaa käsittelyn painopisteen siirtämistä riskiperusteiseen käsittelyyn, jossa käsittelyresurssia voidaan siirtää etenkin sellaisiin hakemuksiin, joissa on enemmän lisäselvitettävää.

Yhdistysten työntekijöiden osalta TE-toimisto huomauttaa, että esitysluonnoksessa ei ole esitetty lukuja yhdistyksiin oleskelulupia hakevista hakijamääristä, vaikka esitysluonnoksessa ehdotetaan uutta tehtävää TE-toimistolle. Uudenmaan TE-toimiston näkökulmasta on oleellista tietää yhdistyksiin lupia hakeneiden määrät, jotta resurssiasiaa voidaan selvittää. Vaikutus henkilöstöresursseihin tulee ottaa valmistelussa huomioon.

Ennakkotietohakemusten poistumisesta Uudenmaan TE-toimisto lausuu seuraavasti. Uudellamaalla on ollut ennakkotietohakemuksia vuositasona vain noin 50. Ennakkotietohakemusten käsittely on ollut paljon resurssieja vievää, eivätkä päätökset ole olleet sitovia. Uudenmaan TE-toimisto kannattaa ennakkotietohakemuksista luopumista perusteltuna muutoksena, joka vapauttaa käsittelyresurssieja varsinaisiin hakemuksiin.

4.2.7 Vaikutukset tiedonhallintaan ja 187 §

Uudenmaan TE-toimisto pitää hyvänä tavoitteena laajentaa pidättäytymispäätösten määrääminen myös Maahanmuuttoviraston tehtäväksi.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

"Esityksessä ehdotetaan, että säädettäisiin erityisasiantuntijan oleskeluluvasta. Merkitykselliseksi asian tekee se, että oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä olisi laissa säädetty minimipalkka. Voimassa olevassa laissa ei säädetä tällaisesta palkkakynnyksestä, kun oleskelulupa myönnetään erityisosaamista vaativiin asiantuntijatehtäviin. Pikemminkin on ollut vallalla vakiintunut hallinto- tai oikeuskäytäntö siitä, että palkan tulee vähintään 3 000 euroa bruttona kuukaudessa ja että siihen on voinut osittain sisällyttää joitakin luontoisetuja. Tilanne on ollut tämä vuosien ajan. Ehdotus siis on, että vastaisuudessa palkan tulisi olla vähintään 1,1 kertaa palkansaajan keskimääräinen bruttoansio."

Keskimääräinen bruttoansio Suomessa on noin 3500 € / kk eli palkan tulisi olla lähes 4000 € / kk, mitä voidaan pitää suhteellisen korkeana rajana. Uudenmaan TE-toimisto huomauttaa, että esitysluonnoksessa ei ole esitetty lukuja siitä kuinka paljon tällaisia hakemuksia jatkossa siirtyisi TE-toimistojen käsiteltäväksi työntekijän oleskelulupa (TTOL)-prosessiin. Mikäli TE-toimistoille siirrettäisiin laajasti myös yli 3000 euroa tienaavia työntekijöitä erityisasiantuntijan lupakäsittelyn sijaan, voisi tämä nostaa merkittävästi TE-toimistojen käsittelytaakkaa, ellei tehtävien hoitamiseen saada lisärahoitusta.

Uudenmaan TE-toimisto kiinnittää huomiota myös siihen, onko tarkoituksenmukaista siirtää hitaampaan TTOL-prosessiin sellaisia työtehtäviä, joissa kyse saattaa usein olla enemmän itsenäisestä asiantuntijatyöstä kuin suorittavasta työstä. Uudenmaan TE-toimiston näkökulmasta saatavuusharkinta saattaisi tulla useiden asiantuntijatoimijoiden osalta kyseeseen, koska alueellinen linjaus sisältää pääasiassa vain suorittavan tason työtehtäviä. Saatavuusharkinta hidastaisi käsittelyprosessia, kun TE-toimiston pitää pyytää työnantajaa laittamaan työpaikka auki haettavaksi ja työnantajan on toimitettava rekrytointiselvitys. Tällaisessa tilanteessa yrityksen mahdollisuudet joustavalle työvoiman saannille saattaisivat heikentyä, kun syntyy epävarmuutta luvan saannista. Jos osa yli 3000 euroa ansaitsevista asiantuntijatoimijasta katsotaan jatkossa kuuluvan TTOL-prosessiin, tarkoittaisi tämä sitä, että myös asiantuntijatyötä tekevien tulisi odottaa ennen kuin lupa on myönnetty. Tällä hetkellä erityisasiantuntijan lupaa hakeneet ovat voineet aloittaa työssä ennen päätöksen saamista, mikäli heillä on muuten ollut laillinen oikeus oleskella Suomessa.

Uudenmaan TE-toimisto huomauttaa, että keskimääräinen bruttoansio vaihtelee vuositasolla, joten euromääräisestä rajasta tulisi tiedottaa selkeästi. Tähän asti hallintokäytännössä vakiintunut raja 3000 €/kk on ollut selkeä. Liian korkea euromääräinen raja voi vähentää Suomen kiinnostavuutta työperäisen maahanmuuton osalta, mikäli useampi asiantuntija joutuisi jatkossa hakemaan työntekijän oleskelulupaa hitaammassa TTOL-prosessissa, ja saaden vain ammattialakohtaisen työntekijän oleskeluluvan. Uudenmaan TE-toimisto huomauttaa myös, että pienten yritysten ja yhdistysten palkanmaksukyky saattaa olla heikompi, joten pelkästä euromäärästä ei voi vetää johtopäätöstä siitä, että kyseessä ei olisi erityisasiantuntijan tehtävä.

Kallio Tuomas
Uudenmaan TE-toimisto